

Els rateros (I)

Josep Mª Catalá i Gimeno

Al periodíc Levante-emv del diumenge 18 d'octubre últim es va publicar un article redactat per J.V. Paños que en va cridar l'atenció, tota vegada que parlava del "Rater Valencià"; aquest rater és un gosset autòcton de València i que es coneix la seua ubicació a les nostres terres, al menys, des del segle XVI i sempre vinculat al camp. A l'escrit citat es fa referència a les característiques d'aquest animalet i entre elles i la més principal és la que dedicava a la cacera de rates de l'horta.

En llegir aquest escrit vaig de seguida recordar que en un quadern que conserve i en el qual he redactat algunes memòries meues he deixat escrits on conte alguns fets que tenen relació amb el tema que estem comentant.

He cregut oportú transcriure a aquesta Revista un relat en el qual es fa referència a la caça de rates. Tot seguit podeu llegir-lo.

No vaig en aquesta narració a contar coses com podria suggerir-vos el mot castellanitzat "rateros", no. Vull parlar-vos dels autèntics caçadors de rates; i no us estranyeu ni us feu ois de dir-vos que les peces caçades eren ni més ni menys, que per a menjar-se-les.

Però abans de passar de referir-vos la caçera esmentada convé que us explique algunes circumstàncies que ens ajudaran a situar l'acció.

La sèquia de Mislata, a l'igual que totes les sèquies que reguen el riu Túria, al meyns aquelles adscrites al Tribunal de les Aigües de València, té per norma, dues vegades a l'any com a mínim, tallar l'aigua del seu cabal per tal de procedir a la "desbrossà" i la "netejà".

La desbrossada, com ja indica la paraula, és aquella tasca mitjançant la qual es procedix a retallar totes les brosses, esbarzers, canyes i arbusts que poden interrompre el normal curs de l'aigua.

La netejada és aquella altra que té per fi el de netejar més a fons el caixer de la sèquia i reparar totes les malifetes ocorregudes des de la postrera vegada que tal cosa es feu; i de manera preferent les "solsides" o aterraments que, aleshores, hi eren freqüents ja que les sèquies no havien segut bastides, com suara, de cement. Se procurava de traure tots els trossos de rajoles i taulells, pots de llanda, poals vells i trencats i un nombre incomptable i heterogeni de

coses que la gent poc escrupulosa anava llançant, en el curs de l'any i d'amagototis, al caixer de les sèquies.

Se treballava també allisant el llit, removent el tarquim o traent-lo a força de cabàs i lligó o amb pales deixant-lo amuntegat sobre les voreres; el tarquim s'acumulava, sobretot, en aquells llocs, on per discòrrer les aigües més manses, hi eren més propicis a retindre-lo; i també com és natural, en els recolzes on l'aigua regolfava, es formaven dunes de sorra i tarquim. Aleshores, s'anaven segant les brosses, tallant les ramutges dels arbustes, removent l'arena, traent el tarquim; en una paraula: deixant el llit i el caixer lliures d'obstacles; quan tota aquesta tasca fadigosa era finalitzada s'obria la comporta per a "desgolar"; la susdita comporta hi és situada (si no l'han inutilitzat) un poc més avall de l'indret conegut per "les banastetes" (la qual denominació ignore a qué és deguda); s'obrien a l'ensem, les comportes de l'assut emplaçat al paratge del riu Túria conegut com "l'escala segon" i es deixava entrar tota l'aigua que la sèquia podia admetre; d'aquesta manera es formava un corrent molt ràpid que arrossegava tota la brutícia que anava a parar al riu, deixant la sèquia ja en condicions òptimes; acabada aquesta fase se tallava altra vegada l'aigua i els homens encarregats de "la netejà" li donaven un altre repàs, a tot el llarg de la sèquia, però aquesta volta ja més lleugerament puix que sols se tractava de comprovar si s'havia quedat algun rebals de brosser i ramutges o si s'havia produït alguna "solsida" per causa de l'impetu del corrent d'aigua; si tal cosa havia ocorregut se passava, de seguida, a corregir la malifeta.

Puix bé; quan hi era el temps de portar a cap aquestes feines--una vegada en la Primavera i altra en la Tardor--era quan els raters acudien a la sèquia de Mislata i organitzaven la cacera, abans dita de les rates.

Artículo publicado en Gasetta Cultural Número 88 – Diciembre 2009. Preparación del texto para publicar en la web de l'Arxiu Municipal de Manises: María Dolores Viaplana Taberner. Maquetación: Vicent Masó Talens.